

Fjölskyldumiðuð nálgun í vinnu með börnum og foreldrum af erlendum uppruna

Fríða B. Jónsdóttir

*Verkefnastjóri/ráðgjafi v. fjölmenningar
Skóla og frístundasvið Reykjavíkurborgar*

Reykjavíkurborg
Skóla- og frístundasvið

Leikskólar í Reykjavík

■ 62 leikskólar

- 5990 börn í leikskólum Reykjavíkurborgar
- 1148 börn af erlendum uppruna eða 19%
- Þar af 673 börn sem eiga báða foreldra með annað móðurmál en íslensku

Stefnumótun v. barna af erlendum uppruna í leikskólum borgarinnar

- Heimurinn er hér. Fjölmenningsstefna skóla- og frístundasviðs Reykjavíkur samþykkt 14. 05. 2014.
- Leiðarljós stefnunnar er að:
 - „Í fjölmenningslegu skóla- og frístundastarfi nái öll börn árangri í námi og leik, standi vel að vígi félagslega og fái tækifæri til að vera stolt af bakgrunni sínum og menningu“
 - Þrjár meginstoðir:
 - Fjölmenningslegir kennslu- og starfshættir
 - Íslenska sem annað mál – virkt tvítyngi
 - Foreldrasamstarf
 - Stiklur:
 - Hugmyndir og ítarefni, gátlistar og upplýsingar
- Verkefnastjóri v. fjölmenningsstarfi í leikskólum sinnir ráðgjöf og fræðslu til leikskóla og foreldra.
- Leikskólar geta sótt um fjármagn til að vinna með fjölmenningslegu leikskólustarfi

Réttindi barna – grundvallarstef í vinnu fagfólks með börnum og fjölskyldum

■ 29. grein Barnasáttmála:

- Menntun á að gefa börnum tækifæri til að þróa á eigin forsendum, rækta hæfileika sína og undirbúa þau til að lifa ábyrgu lífi í frjálsu þjóðfélagi í anda skilnings, friðar, umburðarlyndis, jafnréttis kynjanna og vináttu allra þjóða og þjóðernishópa.

■ 30. grein:

- Börnum sem tilheyra minnihlutahópum skal ekki bannað að njóta eigin menningar, iðka eigin trú eða nota eigið tungumál í samfélagi með öðrum í hópnum.

■ 5. grein:

- Aðildarríki eiga að virða ábyrgð, réttindi og skyldur foreldra til að veita börnum sínum leiðsögn og stuðning í samræmi við þroska þeirra!

Viðhorf og væntingar – færni og geta

- Skoðanir fagfólks og viðhorf endurspeglast í samskiptum við börn og fjölskyldur og hafa áhrif á trú foreldra og barna á eigin getu
 - Virðing, jákvæð samskipti, næmi fyrir ólíkum þörfum og fjölbreyttri reynslu barna og fjölskyldna er undirstaðan þess að tryggja félagslegt réttlæti í samfélaginu
- *Hallalíkan-deficiency model* . Horfum við á börn og fjölskyldur út frá því sem við teljum vanta og er “rétt” eða út frá þekkingu þeirra og reynslu?
 - Dæmi um það sem „vantar“ getur verið trú, tungumál, greind, menning, kynhneigð eða annað “rétt”. Hlutverk okkar er þá að laga eða lækna barnið þannig að það geti tekið þátt í skólasamfélaginu (Elsa Sigríður: 2010, Nieto:1999).
 - 63% kennara líta á kennslu barna af erlendum uppruna sem hluta af sérkennslu skv. Rannsókn á viðhorfum íslenskra grunnskólakennara (Hulda Karen Daníelsdóttir, ofl:2010).
- Mat á þroska og færni, hvernig er mælt og hvað er mælt?
 - Á ekki síst við þegar verið er að meta málþroska

Fjöldi barna af erlendum uppruna og tegund fötlunar miðað við fyrstu greiningu

Fjöldi barna af erlendum uppruna og tegund fötlunar

	2012 Fjöld i BEU	Heilda r úthl.	Hlutfal l af heild	2011 Fjöld i BEU	Heilda r úthl.	Hlutfal l af heild	2010 Fjöld i BEU	Heilda r úthl.	Hlutfal l af heild
Grunur um einhverfu	9	54	17%	16	82	20%	14	65	22%
Einhverfa	31	107	29%	27	96	28%	26	97	27%
Málþroskaröskun	56	123	46%	68	166	41%	56	121	46%
Heyrnarskerðing	5	11	45%	3	14	21%	1	15	7%
Sjónskerðing	0	4	0%	2	11	18%	1	8	13%
Almenn þroskaröskun	17	61	28%	39	132	30%	31	115	27%
Frávik í hreyfiproska	6	23	26%	12	53	23%	13	44	30%
Félagsaðstæður	2	5	40%	12	37	32%	11	43	26%
Hegðunarröskun,ADH D	16	69	23%	24	127	19%	20	113	18%
Veikindi og annað	6	32	19%	6	40	15%	10	40	25%
Downs heilkenni	0	4	0%	1	5	20%	2	5	40%
Bráðger	0	1	0%	0	0	0%	0	0	0%

Fjöldi barna af erlendum uppruna og úthlutaðir tímar í stuðning

Fjöldi tíma, flokkur og hverfi m.v. börn af erlendum uppruna

Tímar	1. flokkur								Alls börn	Alls í hverfi	Hlutfall BEU
	2	4	5	6	7	8	9				
Árbær	0	1	0	4	0	0	1	6	21	29%	
Breiðholt	0	0	0	5	1	1	1	8	28	29%	
Grafarvogur	0	0	0	1	2	0	0	3	12	25%	
Laugardalur/Háaleiti	0	0	0	2	2	3	2	9	27	33%	
Miðborg/Hlíðar		2	1	6	0	2	0	11	30	37%	
Vesturbær	1	0	0	2	0	0	0	3	12	25%	
Alls	1	3	1	20	5	6	4	39	130	30%	

Tímar	2. flokkur							Alls börn	Alls í hverfi	Hlutfall BEU
	1	2	3	4	5	6	7			
Árbær	5	6	3	0	0	2	0	16	66	24%
Breiðholt	6	17	6	4	1	6	0	40	75	53%
Grafarvogur	5	7	2	3	1	0	0	18	61	30%
Laugardalur/Háaleiti	3	10	5	7	0	1	1	27	68	40%
Miðborg/Hlíðar	4	13	5	6	4	0	0	32	72	44%
Vesturbær	6	8	3	4	1	2	0	24	48	50%
Alls	29	61	24	24	7	11	1	157	390	40%

Nokkur atriði um móðurmál og tvítyngi.

- Mikilvægt að fagfólk sem vinnur með innflytjendur og fjölskyldur ungra tvítyngdra/fjöltyngdra barna þekki grundvallaratriði í máltöku og þróun tvítyngis og annars máls og geti veitt foreldrum viðeigandi ráðgjöf og upplýsingar um það hvernig hægt er að styrkja og viðhalda móðurmáli
 - Ferli máltöku annars máls
 - Málskipti - Virkt tvítyngi
 - Félagslegt tungumál – akademískt tungumál

Mikilvægi móðurmálsins- virkt tvítyngi

- Rannsóknir sýna að þegar börn eru að læra tvö tungumál á sama tíma þá byggja tungumálin hvert á öðru í stað þess að taka eitthvað frá hinu
- Til þess að ná færni í báðum/öllum tungumálunum þarf ríkt málumhverfi á þeim báðum/öllum og fjölbreytt tækifæri til að hlusta og tala
 - Styrkja foreldra (mæður) til að örva móðurmál strax í meðgöngu og frá fæðingu
 - Mikilvægt að foreldrar tali sitt móðurmál við barnið frá upphafi og komi sér saman um það tungumál sem fjölskyldan notar þegar allir eru að tala saman
 - Ekki er rétt að hvetja börn til að einbeita sér að því að læra íslensku á kostnað þess að efla og viðhalda móðurmáli sínu.
- Rannsóknir sýna að það sama á við um börn með þroskafrávik eða fatlanir og foreldra þeirra– móðurmálið dýrmætasta verkfærið sem foreldra hafa til að efla og þroska barnið

Þekking, viðhorf og væntingar til foreldra

- Hvert er viðhorf okkar til foreldra – hvernig tölum við til foreldra, hvernig virkjum við foreldra?
 - Andrúmsloft mikilla væntinga og virðingar fyrir sérkennum hverrar fjölskyldu mótar grunninn að menningarlegri færni
 - Við erum sérfræðingarnir !!!!!
 - *Undirliggjandi reglur, námskrá, stofnanabundnir fordómar, samfélagsleg norm og gildi móta viðhorf okkar og hugmyndir um fjölskyldur. Aðeins þeir sem ögra eigin viðhorfum átta sig á þessu og takast á gagnrýnin hátt á við þessar hugmyndir. Það eykur möguleikana á raunverulegu samstarfi við foreldra um velferð barna þeirra.*

Þekking, viðhorf og væntingar til foreldra

- Þurfum að móta samvinnu við ALLA foreldra til að ÖLL börn njóti góðs af og hafa markmiðin skýr og vel skilgreind:
 - Menningarlegur bakgrunnur ólíkur, ekki einsleitur hópur. Við þurfum að varast alhæfingar um fjölskyldur og reyna að átta okkur á því hvernig hægt er að vinna með fjölskyldum og um leið auka möguleika barna til þroska.
 - Þurfum að skapa samræðu um þá þætti í menningu, trú, uppeldisaðferðum, viðhorfum og sýn foreldra sem hefur áhrif á tilveru barnsins.
- Dæmi um ólíkar væntingar og aðferðir úr rannsókn Brooker, 2002.
 - Gott foreldri verður slæmt foreldri því það stenst ekki væntingar fagfólks
 - Misjöfn skólareynsla foreldra og óöryggi í foreldrahlutverkinu getur aukið vantrú foreldra á eigin getu og það viðhorf að fagfólkið hljóti að vita best!
 - Byggja þarf upp trú foreldra á eigin getu í foreldrahlutverkinu með samtali um velferð barnsins
- Foreldrar þurfa að upplifa sig sem raunverulega umboðsmenn barna sinna (e. *active agents*)

Samtal við fjölskyldur - túlkþjónusta

- Til þess að geta betur mætt foreldrum á þeirra forsendum er mikilvægt að nýta sér þekkingu aðila sem hafa skilning og reynslu af menningu og tungumálum fjölskyldunnar
- Brúarsmíði á milli íslensku og móðurmáls
- Smá rannsóknarvinna á bakgrunni fjölskyldna getur auðveldað okkur að skilja betur af hverju foreldrar bregðast við á þann hátt sem þeir gera
 - Hvernig væri t.d. unnið með barninu þeirra í heimalandinu?
 - Eru bara sérskólar í heimalandinu?
 - Er skóli án aðgreiningar í heimalandinu?
- Hverjir túlka?
 - Ríkir traust á milli foreldra og túlks? Vitum við það fyrirfram?
 - Hvað þarf að þýða og hvað þarf að túlka? Eru foreldrar læsir?
- Fá túlkar tíma til að undirbúa sig og setja sig inn í viðfangsefni samstalsins (skilafundur, greininga- eða meðferðarfundur?)
- Hvernig er málinu fylgt eftir?

ICDP International Child Development Programme (sensitization not intervention)

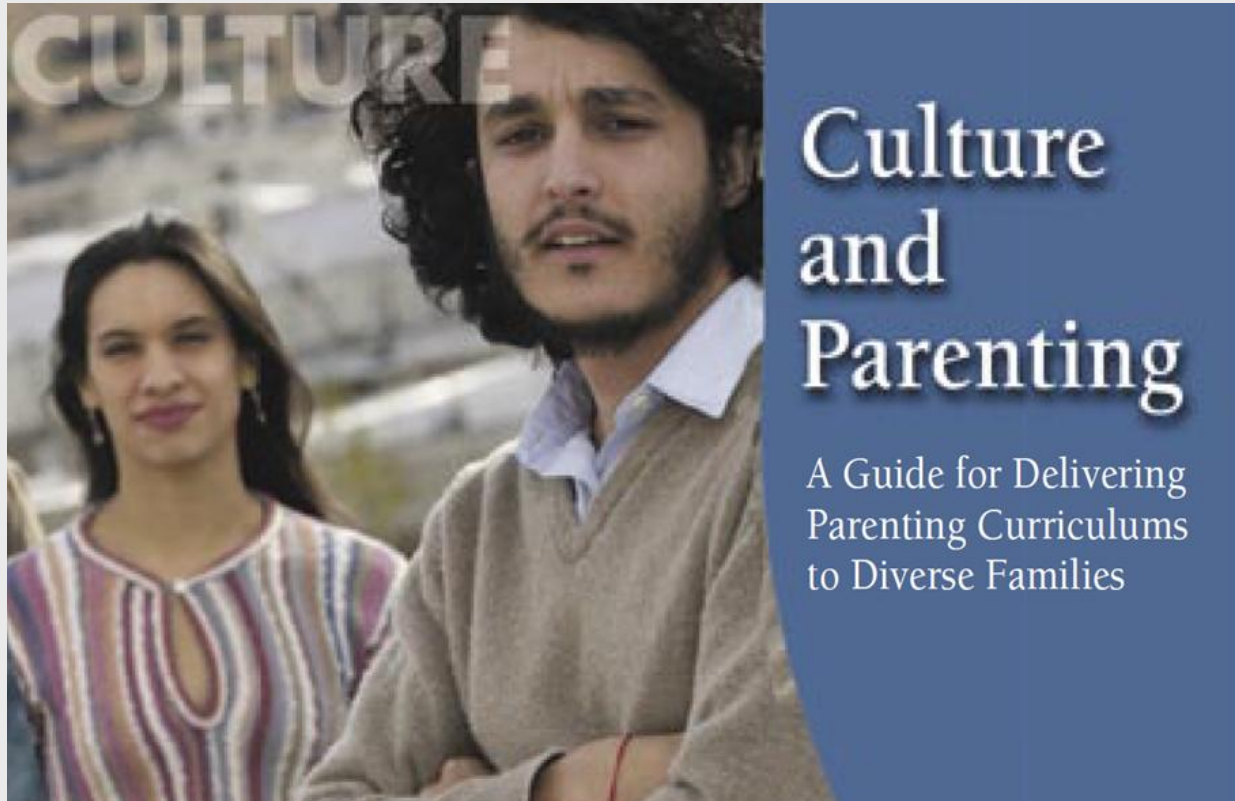
<http://www.icdp.info/>

- Einkunnarorð ICDP eru:
 - **"Start with what they know, build with what they have"**
- ICDP byggir á þeirri hugmyndafræði að besta leiðin til að styðja við börn sé að leiðbeina og aðstoða foreldra og vinna út frá þekkingu þeirra og reynslu í stað þess að hunsa hana og fræða að "ofan".
 - Í þessu prógrammi er því áhersla á að vinna sérstaklega með andlega og sálræna þætti ekki síður en heilbrigði, vellíðan og uppeldi. Markmiðið er að styrkja fjölskyldur og samfélög þeirra í því að hámarka mökuleika sína til þess að búa börnum viðunandi uppeldisaðstæður þar sem byggt er á þeim félagslegu, menningarlegu og umhverfislegu þáttum sem eru þegar til staðar.

Menningarnæm nálgun í samskiptum við foreldra

http://www.projectabc-la.org/dl/culture_and_parenting.pdf

Upplýsingar um leikskóla og aðra dagvistun fyrir börn í Reykjavík

http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-3806/6354_view-2290

- Í bæklingnum er svarað ýmsum spurningum um leikskólastarf í Reykjavík, sagt frá aðalnámskrá leikskóla o.m.fl. Bæklingurinn er til á íslensku, ensku, pólsku, spænsku, rússnesku, tælensku, víetnömsku og filippínsku. /

Málproski – sameiginleg ábyrgð

http://eldri.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-4536/7796_view-5783/

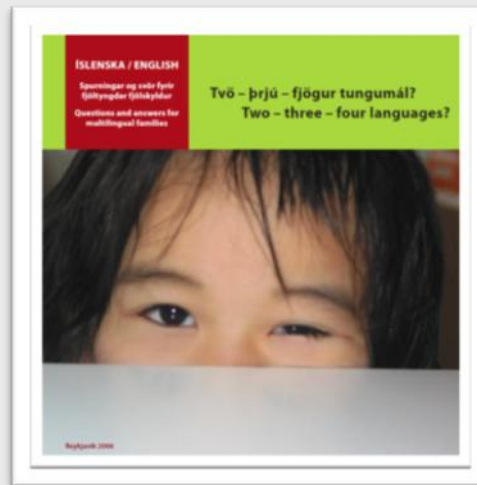

Tvö- þrjú – fjögur tungumál?

Spurningar og svör fyrir fjöltyngdar fjölskyldur.

http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-3806/6354_view-2290/

- Bæklingurinn er góður leiðarvísir fyrir foreldra og fagfólk sem vinnur með tví/fjöltyngdum börnum. Þar er svarað fjölmörgum spurningum um máltöku og málþroska barna sem alast upp í fjöltyngdum fjölskyldum. Bæklingarnir eru allir prentaðir á tveimur tungumálum, annars vegar íslensku og hins vegar ensku, pólsku, rússnesku, tælensku, spænsku, víetnömsku og serbnesku.

Velkomin til samstarfs um leikskólabarnið

http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-3806/6354_view-2290/

- Hér er fjallað um mikilvægi þess að fjölskylda og leikskóli vinni saman að velferð barna. Foreldrum leikskólabarna og starfsfólki leikskóla eru gefin góð ráð og einnig er sagt frá því hvað felst í samstarfi foreldra og leikskóla. Bæklingarnir eru allir prentaðir á tveimur tungumálum, annars vegar íslensku og hinsvegar albönsku, filippínsku, spænsku, pólsku, tælensku, ensku og rússnesku

Skilaboðabanki fyrir foreldra

http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-3806/6354_view-2327/

- Hér er að finna upplýsingabréf til foreldra á 8-10 tungumálum en hvert bréf er líka á íslensku. Í skilaboðabankanum eru upplýsingar um foreldraviðtöl, foreldrafundi, skipulagsdaga, ofnæmi, leyfi til myndatöku, vettvangsferðir, sumarleyfi, lús, ofnæmi – óþol og fleira.

The image shows a letter template for parents. At the top, it features the Reykjavík logo and the text "Skipulagsdagar - Организационный день" and "RÚSSNESKA". The main heading is "Организационный день" next to a colorful illustration of children. Below this, there are two lines for the kindergarten name: "Детский сад (название) _____" and "Детский сад будет закрыт _____ в связи с организационным днем работников." followed by a note in Icelandic: "(Dagur leifur í tekiðáttum vegna skipulagsdaga starfsmanna barns.)". A signature line reads "С уважением (Май любя) _____" and "Директор детского сада (дальнейшее)". At the bottom, there is explanatory text in Russian: "Детский сад может быть закрыт пять дней в году в связи с организационной работой сотрудников. Эти дни используются для подготовки и планирования работы детского сада и для проведения курса усовершенствования для его работников." and a note in Icelandic: "(Skilaboðin getur tekið 3 dagar á ári vegna skipulagsdaga. Skipulagsdagar eru notaðir til þess að unnið sé skipulagða starfsmáttala og vegna þróunar og fræðslu barns starfsmanna.)". The footer includes the website "www.afirmed.is" and a logo for "Tilvæningur skólunnar".

Við og börnin okkar

[http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-](http://www.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-757/521_read-32886)

757/521_read-32886

- Bæklingurinn „Við og börnin okkar“ er hugsaður sem einfaldur leiðarvísir fyrir foreldra og aðstandendur barna um ábyrgð og skyldur, réttindi barna, menntun og velferð. Bæklingurinn kemur út á ensku og pólsku samhliða íslensku.

2.6.2014

Fríða B. Jónsdóttir
skola- og fristundasvið
frida.b.jonsdottir@reykjavik.is

21

Hjálpaðu barninu þínu að læra móðurmálið

www.modurmal.com

- Bæklingurinn „Hjálpaðu barninu þínu að læra tungumálið þitt“ er leiðarvísir til foreldra um það hvernig þeir geta stutt móðurmál barns síns. Kemur út á nokkrum tungumálum.

Fjölmenningarvefurinn www.allirmed.is

- Á vefnum er að finna hugmyndir, leiðbeiningar og verkfæri fyrir starfsfólk leikskóla til að nýta í fjölmenningarlegu leikskólastarfi. Hvernig er best að haga móttöku, aðlögun og samstarfi við foreldra sem tala ekki íslensku, vinna með heimamenningu, móðurmál, íslensku sem annað mál og margt fleira gagnlegt.

FJÖLMENNING Í LEIKSKÓLUM
enginn eins en allir með!

FORSÍÐA
AD BYRJA Í LEIKSKÓLA
FJÖLMENNING Í LEIKSKÓLA
ÍSLENSKA SEM ANNAD MÁL
FJÖLBREYTTUR BARNAHÓPUR
NÁMSSVIÐ LEIKSKÓLA
ÞYÐINGAR
MYNDRÉNT EFTI
TENGLAR

Fjölmenning í leikskóla

Mikivægt er að leikskólastarfi í nútíma samfélagi endurspegli barn margbreytileika mannlífs sem þar er alla daga ársins. Fjölmenningarlegt leikskólastarfi tekur mið af því að enginn er eins en allir geta verið með á sínum forsendum. Í því felst meðal annars að:

- Styrkleikur samfélagsins felst í fjölbreytni, það er í lagi að vera ólíkur öðrum.
- Nám, kennsla og samskipti eru án fordóma.
- Starfsfólk leikskóla vinnur með eigin viðhori.
- Starfsfólk fer fjölbreyttar leiðir í samskiptum við fjölskyldur og fjölbreytt fjölskylduform eru viðurkennd.
- Það er borið virðing fyrir öllum.
- Börn læra um heimamenningu hvers annars.
- Lögð er áhersla á að efla samvinnu og samskipti barnahópnum.
- Leikast er við að byggja upp jákvæða sjálfsmynd allra barna þannig að þau geti sýnt styrkleika sinn og þekkingu.
- Leikefni og umhverfi barnanna sýnir fjölbreytni í allri sinni mynd.
- Únsöð er með ósk tungumál og ritmál.
- Kennarar þekkja leiðir til að kenna íslensku sem annað mál.

Hugmyndaráðgjafi sem liggur til grundvallar efnis á þessum vef er að mestu allt frá Bretlandi og Bandaríkjunum. Meira um fjölmenningarlega hugmyndaráðgjafi.

Stutt kynning á fjölmenningarstarfi leikskóla Reykjavíkur
Sjá kynningarbaklög um vefinn pdf
Hægt er að prenta veggspjald hér til hlóðar út: Heimurinn er hér - Velkominn í leikskólann.
Einnig veggspjald: Heimurinn er hér - Leikum saman

**HEIMURINN ER HÉR
VELKOMIN Í LEIKSKÓLANN**

Á DÖFINNI

SENDU FYRIRSPURN

FRÓÐLEIKUR

Foreldravefur skóla- og frístundasviðs

Reykjavík <http://eldri.reykjavik.is/desktopdefault.aspx/tabid-4576>

Dagforeldrar Leikskólar Grunnskólar Frístundastarf Næring og heilsa Lærum saman

Að byrja í leikskóla
Foreldrar eru í lykilhlutverki þegar barnið byrjar í aðlögun í leikskólunum. [Lesið meira](#)

Virkir foreldrar
Virki hlutdeild foreldra í námi barna sinna bætir árangur og líðan. [Lesið meira](#)

Mál- og lesskilningur
Ýmsar leiðir eru til að örva málþroska og mál- og lesskilning barna. [Lesið meira](#)

Að byrja í grunnskóla

Frístundaheimili

Sumarstarf

TAKK FYRIR

